

این متن از سایت دانشنامه حوزوی "ویکی فقه" اخذ شده است.
برای آشنایی و استفاده بیشتر به نشانی www.wikifeqh.ir مراجعه فرمایید.

ویکی فقه

- ویکی فقه دانشنامه برخط و آنلاین بر روی بستر اینترنت است. هدف از راه اندازی آن توضیح مفاهیم در زمینه **علوم اسلامی** و علوم مرتبط با آن می باشد. ویکی فقه، با درک خلاء موجود در سایر دانشنامه های علوم اسلامی، اقدام به اتقان و مستندسازی مقالاتش نموده تا این اطمینان به کاربرها و محققین داده شود که مقالات ارائه شده، مستند و قابل اعتماد هستند. علوم اسلامی شامل علمی مثل **تفسیر قرآن، فقه، اصول فقه، فلسفه، کلام، عرفان، تاریخ، ادبیات، منطق، حقوق، اقتصاد اسلامی، روان شناسی اسلامی** و ... بوده و علوم مرتبط با آن علمی مثل **فلسفه غرب، علم اقتصاد، روان شناسی، حقوق بین الملل، علوم سیاسی** و ... را شامل می شود.
- به کارگیری لفظ فقه در اسم سایت، نظر به معنای اعم آن و شامل همه علوم اسلامی است.
- یکی از ویژگی های ویکی فقه، مستندسازی منابع و پاورقی های مقالات به کتابخانه اختصاصی مدرسه فقاهاست. در این شیوه با کلیک بر روی پاورقی مورد نظر به کتابخانه مدرسه فقاها منتقل شده و محل شاهد در صفحه مورد نظر کتب مشاهده می شود. در صفحه مورد نظر نیز، محل شاهد با رنگ قرمز مشخص شده است. (برای نمونه به این مقاله رجوع کنید:
[\[۱\] سایت ویکی فقه، مقاله حضرت محمد \(صلی الله علیه و آله وسلم\).](#)
- (
- مخاطبین ویکی فقه اساتید حوزه و دانشگاه، محققین، پژوهشگران، طلاب، دانشجویان و نیز مردم عادی است.
- ویکی فقه بر سه سیاست بی طرفی، اثبات پذیری و سیاست رعایت حقوق مؤلفین استوار است.

فهرست مندرجات

- ۱ - وابستگی
- ۲ - شروع به کار
- ۳ - بخش های مختلف این وبسایت
  - ۳.۱ - آخرین مطالب اضافه شده
  - ۳.۲ - درج مطلب
  - ۳.۳ - ویکی پرسش
  - ۳.۴ - کتابخانه فارسی
  - ۳.۵ - کتابخانه عربی
  - ۳.۶ - فهرست الفبایی
  - ۳.۷ - صفحه تصادفی
- ۴ - هدفها
- ۵ - گروه های علمی
- ۶ - مخاطبین ویکی فقه
- ۷ - سیاست های کلی
  - ۷.۱ - سیاست بی طرفی
  - ۷.۲ - اثبات پذیری
  - ۷.۳ - رعایت حقوق مؤلفین
- ۸ - ویژگی ها
  - ۸.۱ - گستره موضوعی و محتوایی
  - ۸.۲ - چند زبان بودن
  - ۸.۳ - نظارت بر محتوا
  - ۸.۴ - رفرنس پاورقی های به کتابخانه اختصاصی
  - ۸.۵ - ویژگی های دیگر
- ۹ - پانویس

وابستگی

ویکی فقه در کنار سایت مدرسه فقاهاست، کتابخانه های مدرسه فقاهاست (کتابخانه اصلی)؛ کتابخانه اهل سنت؛ کتابخانه تصویر اصلی؛ کتابخانه تصویر اهل سنت) و سایت ویکی پرسش از زیر مجموعه های مؤسسه صدای بهار است. این سایت در سال ۱۳۸۹ توسط مؤسسه صدای بهار راه اندازی گردید.

این سایت در سال ۱۳۸۹ پس از تشکیل گروه‌های علمی و اجرایی و آموزش ویکی‌نگاران کار خود را آغاز کرد.

بخش‌های مختلف این وبسایت

این پایگاه دارای بخش‌های مختلف و متنوعی است که به اهم آن‌ها اشاره می‌نماییم:

← آخرین مطالب اضافه شده

در این بخش واژه‌ها و مفاهیمی و توضیحات مبسوط آن‌ها که اخیراً در وبسایت درج گردیده است و همچنین مقالات برگزیده آمده است.

← درج مطلب

برای درج مطلب نیاز به نام کاربری و کلمه عبور و برای این کار نیاز به ایجاد حساب کاربری جدید است.

← ویکی پرسش

ویکی پرسش به صورت نسخه آزمایشی است. دانشنامه‌ی پرسش دینی است که در آخرین بروزرسانی ۹۷۴۴ مقاله در زمینه پرسش دینی دارد.

← کتابخانه فارسی

کتابخانه فارسی «مدرسه فقهات» دارای ۶۰۳۸ عنوان کتب در ۱۴۴۷۳ جلد است. شما می‌توانید از قسمت «فارسی» کتب‌های شهید مطهری، تفسیر، تاریخی، کلامی و ... را انتخاب کنید و با کلیک بر روی نام کتب، آن را صفحه به صفحه مشاهده کنید و در آدرس‌دهی مقاله‌های ویکی‌فقه و ویکی‌پرسش، به صفحه مورد نظر لینک دهید. لینک دروس و مباحث طرح‌شده در حوزه‌های علمیه و در موضوعات مختلف قابل خواندن است.

← کتابخانه عربی

کتابخانه «مدرسه فقهات» دارای ۶۷۴۲ عنوان کتب در ۲۷۳۲۸ جلد است. شما می‌توانید از قسمت «شیعی» کتب‌های فقهی، اصولی، حدیثی، تفسیری و ... را انتخاب کنید و با کلیک بر روی نام کتب، آن را صفحه به صفحه مشاهده کنید و در آدرس‌دهی مقاله‌های ویکی‌فقه، به صفحه مورد نظر لینک دهید. قابل توجه است که کتابخانه مدرسه فقهات کتابخانه‌ای رایگان برای مستند کردن مقاله‌ها است.

← فهرست الفبایی

می‌توانید واژه‌ها و اصطلاحات را به صورت الفبایی پیدا کنید و اطلاعات مربوطه را بیابید.

← صفحه تصادفی

توضیحات برخی از کلمات و مصطلحات فقهی و اصولی به صورت رندومی آمده است.

هدف‌ها

علوم اسلامی جزو علوم علمی هستند که مطالب بسیار گسترده‌ای در سایت‌های اینترنتی، مخصوصاً دانشنامه‌های اینترنتی درباره آن وجود دارد.

دستیابی به مطالب متقن و مستند درباره علوم اسلامی برای محققین، پژوهشگران، طلاب، دانشجویان و مردم عادی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ اما یافتن منبعی معتبر در بستر اینترنت و فضای مجازی، کار آسانی نیست؛ از سوی دیگر در موارد بسیاری، ارائه‌دهندگان مطالب مرتبط با علوم اسلامی از آشنایی لازم درباره آن برخوردار نیستند و یا حتی لزوماً اعتقادی به مبانی **اسلام** و **مذهب تشیع** ندارند.

بر این اساس نیاز به دانشنامه‌ای در زمینه علوم اسلامی با رعایت اتقان و استناد بیش از پیش احساس شد. لذا سایت ویکی‌فقه برای تلاش در زمینه تحقق این مهم تأسیس گردید.

گروه‌های علمی

تدوین مطالب توسط طلاب و محققین **حوزه علمیه قم** با رعایت اتقان و استناد، انجام می‌شود.

گروه‌های تشکیل‌شده:

- مدیران محتوایی و اجرایی
- گروه‌های علمی برای هر یک از شاخه‌های علوم اسلامی و علوم مرتبط با آن؛
- گروه ارزیاب‌ها و بررسی‌کنندگان مقالات بارگذاری شده؛
- مدیران آموزش برای آموزش ویکی‌نگاری و رفع اشکال ویکی‌نگارها.

مخاطبین ویکی‌فقه

مخاطبین ویکی‌فقه اساتید حوزه و دانشگاه، محققین، پژوهشگران، طلاب، دانشجویان و نیز مردم عادی است.

• محققین و پژوهشگران:

محققین و پژوهشگران، مخاطب اول ویکی‌فقه هستند. لذا توجه به اتقان مقالات در اولویت کار این سایت است. بر این اساس، مستندسازی مقالات و ارجاع و رفرنس مستندات مقالات به کتابخانه مدرسه فقهات در صدر اهداف ویکی‌فقه قرار گرفته است.

• طلاب علوم دینی:

اگرچه **طلاب علوم دینی** جزو محققین و پژوهشگران هستند ولی به علت توجه خاص سایت ویکی‌فقه به این قشر از محققین و پژوهشگران، مفید و قابل استفاده بودن سایت را برای طلاب محترم، سرلوحه کار خود قرار داده است. در این راستا توجه به **علوم حوزوی** بسیار شاخص خواهد بود. ارائه مفاهیم مرتبط با دروس حوزوی، مستندسازی و ارجاع پاورقی مقالات به کتابخانه‌های اختصاصی مدرسه فقهات، برای طلاب علوم دینی بسیار راهگشا خواهد بود.

• مردم عادی:

ویکی‌فقه در مرحله دوم، به دنبال بیان مفاهیم دینی، فقهی، عقیدتی و تاریخی و ... است تا عموم مردم بتوانند از منبع منسجمی که کلمه‌های کلیدی را به هم پیوند داده، بهره ببرند.

سیاست‌های کلی

ویکی‌فقه بر سه سیاست اصلی تأکید دارد. سیاست بی‌طرفی، سیاست اثبات‌پذیری و سیاست رعایت حقوق مؤلفین. این سیاست‌ها مجموعاً باید در همه مقالات ویکی‌فقه رعایت شود.

← سیاست بی‌طرفی

سیاست بی‌طرفی در ارائه مباحث علمی و فکری رعایت می‌شود ولی مقالات ویکی‌فقه توسط محققین و طلاب حوزه علمیه قم ایجاد می‌شوند و هدف، نشر معارف **قرآن** و **اهلبیت** است.

این سیاست و دیدگاه بی‌طرفی به این معناست که:

- مطالب باید بدون از فضای متعصبانه ارائه شود؛
- مطالب در فضای علمی و مستند ارائه شود؛
- در ارائه مطالب از منابع معتبر و حداقل ممکن از منابع مرجع استفاده شود؛
- الفاظ به کار رفته در ارائه مطالب، بدون از **توهین** و اهانت به **مذاهب**، **ادیان** و **اقوام** دیگر باشد؛
- نشر معارف قرآن و اهلبیت (علیهم‌السلام)، در فضائی کمالاً علمی انجام شود.

← اثبات‌پذیری

مطالب ارائه شده در ویکی‌فقه باید اثبات‌پذیر و قابل تأیید شدن باشند.

اثبات‌پذیر بودن به این معناست که:

- خوانندگان مقالات بتوانند مقاله ارائه شده را از جهت منبع یا منابع معتبر مورد بررسی قرار دهند.
- هر مطلب ذکر شده در مقاله که چالش‌برانگیز بوده و یا اینکه نیاز به اثبات دارد، از طریق منبع معتبری اثبات شود.
- مطالب ارائه شده حداقل ممکن باید به منابع اصلی و مرجع ارجاع داده شوند.
- در استفاده از آثار موسسات علمی و تحقیقاتی، رتبه و جایگاه علمی آن مؤسسه لحاظ شود.
- در استفاده از مطالب مجلات علمی، رتبه علمی مجلات مورد بررسی قرار گیرد.

منظور از منابع معتبر دستکم این موارد را شامل می‌شود:

- اثر مورد استفاده دارای اعتبار نزد متخصصین آن علم باشد. مثلاً **اصول کافی** از منظر **شیعیان**؛ یا **صحاح سته** از منظر **اهل سنت**.
- نویسنده اثر مورد تأیید متخصصین آن علم باشد. مثلاً **شیخ طوسی** از دیدگاه علمای بزرگ شیعه؛ یا **محمد بن اسماعیل بخاری** از دیدگاه علمای بزرگ اهل سنت.
- مؤسسه علمی و تحقیقاتی‌ای که آثار آن مورد استفاده قرار می‌گیرد دارای جایگاه قابل قبولی در میان اهل علم باشد.
- مجلات علمی که رتبه علمی آنها مورد تأیید مراجع ذی‌صلاح قرار گرفته و یا در میان اهل علم مورد قبول بوده و مورد استناد قرار می‌گیرد.
- سایت‌ها و پایگاه‌های اینترنتی رسمی مؤسساتی که جنبه‌های علمی آنها مورد تأیید مراجع ذی‌صلاح و یا اهل علم است.
- سایت‌ها و وبلاگ‌های شخصی یا گروهی که وابستگی آن به یک شخصیت علمی یا یک گروه علمی مورد قبول در میان اهل علم مورد تأیید باشد.

- منظور از منابع غیر معتبر دست‌کم این موارد را شامل می‌شود:
- سایت‌ها و وبلاگ‌های شخصی که اعتبار آنها مورد بررسی قرار نگرفته است.
- سایت‌های ویکی که ویرایش آزاد دارند و اعتبار آنها مورد تأیید قرار نگرفته است.
- اکثر صفحات پیام‌رسان‌ها، اکثر توییت‌ها، اکثر انجمن‌های اینترنتی منبع قابل قبولی محسوب نمی‌شوند.
- کتاب‌های خودچاپ‌شده که مورد تأیید مراجع ذی‌صلاح قرار نگرفته است. مگر اینکه مطالب گفته‌شده مستند به منابع معتبر دیگر باشد.

← رعایت حقوق مؤلفین

مقالات ویکی‌فقه به دو صورت در دسترس هستند:

۱. مقالات ایجادشده توسط گروه‌های علمی ویکی‌فقه؛
۲. مقالات برگرفته از منابع معتبر دیگر، مثل کتاب‌های معتبر یا استفاده از آثار نشر آزاد یافته مؤسسه علمی تحقیقاتی، یا استفاده از آثار با هماهنگی‌های صورت‌گرفته.

در بخش دوم (مقالات برگرفته)، ویکی‌فقه خود را مؤلف به رعایت حقوق مؤلفین می‌داند. لذا در پایان اینگونه مقالات، منبع استفاده‌شده مقاله ذکر می‌شود؛ و اگر مقاله دارای آدرس اینترنتی باشد، به پایگاه اینترنتی مورد نظر، ارجاع داده می‌شود. لازم به ذکر است، تعهد ویکی‌فقه به لینک برقرار شده تا زمانی است که آدرس مورد نظر، توسط سایت مرجع، تغییر نیافته باشد. لذا ویکی‌فقه در روز ایجاد مقاله، متعهد به صحت لینک ارجاعی است و در غیر آن اگر به هر علتی (اعم از تغییر لینک توسط سایت مرجع؛ از بین رفتن سایت و ...)، ویکی‌فقه مسئولیتی نخواهد داشت.

ویژگی‌ها

← گستره موضوعی و محتوایی

گستره موضوعی و محتوایی ویکی‌فقه شامل علوم اسلامی و علوم مرتبط با علوم اسلامی است. علوم اسلامی شامل عمومی مثل **تفسیر قرآن**، **فقه**، **اصول فقه**، **فلسفه کلام**، **عرفان**، **تاریخ**، **ادبیات**، **منطق**، **حقوق**، **اقتصاد اسلامی**، **روانشناسی اسلامی** و ... بوده و علوم مرتبط با آن علمی مثل **فلسفه غرب**، **علم اقتصاد**، **روانشناسی**، **حقوق بین‌الملل**، **علوم سیاسی** و ... را شامل می‌شود.

بکارگیری لفظ فقه در اسم سایت، ناظر به معنای اعم آن و شامل همه علوم اسلامی است.

- باید توجه داشت که، مقالات ویکی‌فقه شامل عناوین غیرمرتبط نمی‌شود. عناوین غیرمرتبط، شامل عناوینی است که نه جزو علوم اسلامی هستند و نه جزو علوم مرتبط با علوم اسلامی. مثلاً مباحث پزشکی صرف؛ یا فیلم‌ها؛ یا عناوین زیست‌شناسی به معنای مطلق آن و ... مگر اینکه ارتباطی با علوم اسلامی داشته باشند.
- همچنین توجه به این نکته ضروری است که توجه به عناوین علوم مرتبط با علوم اسلامی مثل عناوین فلسفه غرب، به جهت ارتباط آن با علوم اسلامی است. به‌گونه‌ای که محقق و پژوهشگر فلسفه اسلامی، نیازمند آشنایی با آراء فلسفی غرب برای بررسی تطبیقی آراء یا نقد آنها یا استفاده از آنها است. لذا ایجاد مقالات و عناوینی از این دست، به جهت کمک ضمنی به محققین در جهت دسترسی به منبعی مطمئن برای این موضوع است.

← چند زبانه‌بودن

منابع علوم اسلامی و علوم مرتبط با آن با گستردگی‌ای که ویکی‌فقه به دنبال آن است برای دوستداران این رشته‌ها در زبان‌های دیگر بسیار محدود است. لذا سیاست مجموعه ویکی‌فقه گسترش این علوم با زبان‌های رایج می‌باشد. در همین راستا **زبان فارسی** و **زبان عربی** سایت ویکی‌فقه را مانده‌انداری شده و با توجه به اهداف تعیین شده در جهت ارائه دانشنامه متنوع و مستند علوم اسلامی، افزودن زبان‌های دیگر و پرمخاطب در دستور کار ویکی‌فقه قرار دارد و با یاری خداوند متعال به‌زودی زبان‌های دیگر اضافه خواهند شد.

← نظارت بر محتوا

همانطور که ذکر شد، هدف ویکی‌فقه تلاش برای ارائه دانشنامه‌ای متنوع و مستند برای جبران خلأ نبود دانشنامه علوم اسلامی متنوع و مستند است. لذا برای نیل به این هدف، ارزیابی دائم مقالات جزو اولویت‌های ویکی‌فقه است. ویکی‌فقه فعلاً با محدودیت فعالیت می‌کند و مقالات توسط گروه علمی ویکی‌فقه درج می‌شوند ولی برنامه‌آزادسازی توأم با نظارت و ارزیابی را در آینده مدنظر دارد. در شرایط فعلی ایجاد نام کاربری و درج مقالات بصورت تست برای دیگر افراد فراهم بوده و مقالات پس از تأیید، فعال شده و نشر عمومی می‌یابند. لازم به ذکر است، مقالاتی فعال می‌شوند که با استانداردهای ویکی‌فقه (دانشنامه‌ای بودن، ویکی‌سازی مناسب، اتقان مقاله، مستندسازی مناسب) سازگار باشند.

← رفرنس پاورقی‌های به کتابخانه اختصاصی

منابع و پاورقی مقالات برای اتقان بیشتر مطالب برای استفاده محققین و پژوهشگران، به کتابخانه اختصاصی مدرسه فقاهت ارجاع داده می‌شوند.

در این روش، کاربر در بخش پانویس مقالات، با کلیک بر روی پاورقی مورد نظر به کتابخانه اختصاصی مدرسه فقهات منتقل شده و محل شاهد را در صفحه کتب مشاهده می‌کند. برای راحتی کار محققین و پژوهشگران، محل شاهد با رنگ قرمز مشخص شده است. (برای نمونه این مقالات را مشاهده کنید:

[\[۲\] سایت ویکی‌فقه، مقاله اعتکاف \(فقه\).](#)

[\[۳\] سایت ویکی‌فقه، مقاله تجسم اعمال.](#)

(

← ویژگی‌های دیگر

• مقالات به صورت دائمی قابلیت ویرایش و ارتقاء را دارند.

• تاریخچه تغییرات برای همه بازبینندگان قابل مشاهده است.

• در بخش تاریخچه امکان بازیابی به ویرایش خاص وجود دارد. (بازیابی مقالات به بخش خاص برای کاربران فعل امکان‌پذیر است.)

• لینک‌های داخلی بین مقالات برقرار است و نیازی به جستجوی تک‌تک اصطلاحات نیست. عناوین آبی نشانگر وجود آن مقاله در ویکی‌فقه است و کاربر می‌تواند به راحتی بین مفاهیم جابجا شود.

• دسترسی به مقالات از سه طریق امکان‌پذیر است:

الف: [فهرست الفبایی](#) :

در بخش فهرست الفبایی، مقالات به ترتیب حروف الفبا و نیز به صورت ترکیب دو حرفی قابل دسترسی است.

ب: جستجوی عنوان در کادر جستجو:

با تایپ عنوان مقاله، ۲۰ عنوان مشابه نیز به‌صورت آبی پیشنهاد داده می‌شود.

ج: دسترسی از طریق رده‌ها:

رده‌بندی مقالات یکی از مهم‌ترین کارهای ویکی‌فقه است. در واقع رده‌بندی، فهرست موضوعی مقالات ویکی‌فقه محسوب می‌شود.

در این روش، مقالات دارای موضوعات هم‌ردیف در رده‌های مناسب قرار می‌گیرند. مثلاً با جستجوی رده: اصول فقه به مقالات مرتبط با اصول فقه می‌رسیم؛ یا با جستجوی رده: کتب آیت الاحکام به عناوین مرتبط منتقل می‌شویم.

لازم به ذکر است، لزوماً عناوین موجود در رده‌ها محدود به همان تعداد نیست. زیرا احتمال اینکه عناوینی ذیل رده مورد نظر قرار نگرفته باشد، وجود دارد.

• صفحات بحث در کنار صفحات مقالات قرار گرفته است. این صفحه امکان مشارکت افراد در مقالات را افزایش می‌دهد. از طریق صفحه بحث، کاربرها می‌توانند نظرات خود را درباره مقاله مورد نظر ابراز کنند و این مسأله به عنای شکلی و محتوایی مقاله کمک می‌کند.

لازم به ذکر است برای ورود به صفحه بحث، ایجاد نام کاربری در ویکی‌فقه ضروری است.

• صفحات ابهام‌زدایی برای رفع ابهام از عناوین بکار می‌روند. عناوین ممکن دارای اشتراک لفظی بوده و یا یک عنوان در علوم مختلف مورد استفاده قرار گرفته باشد. لذا برای دسترسی آسان‌تر، صفحات ابهام‌زدایی ایجاد می‌شوند. (برای نمونه این ابهام‌زدایی را مشاهده کنید:

[\[۴\] سایت ویکی‌فقه، ابهام‌زدایی ابدال.](#)

(

پانویس

۱. [↑ سایت ویکی‌فقه، مقاله حضرت محمد \(صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم\).](#)

۲. [↑ سایت ویکی‌فقه، مقاله اعتکاف \(فقه\).](#)

۳. [↑ سایت ویکی‌فقه، مقاله تجسم اعمال.](#)

۴. [↑ سایت ویکی‌فقه، ابهام‌زدایی ابدال.](#)

رده‌های این صفحه: [یادگاه‌های وابسته به موسسه صدای بهار](#)